

FICE

Fédération Internationale des Communautés Educatives
Internationale Gesellschaft für erzieherische Hilfen
International Federation of Educative Communities

ONG-UNESCO/UNICEF/ECOSOC/CONSEIL D'EUROPE

NEVELŐ OTTHONOK NEMZETKÖZI SZÖVETSÉGE

MAGYARORSZÁGI EGYESÜLETE

1021 Budapest, Húvösvölgyi út 165. ?1281 Budapest 27, Pf. 22.

www.fice.hu E-mail: fice@ficeme.axelero.net

?/ FAX: (36-1) 200-79-61 ?:392-79-88

„Kinvílt ajtók – tovább élő gondolatok”

A „Képtelen képeslapok” című pályázat megvalósítása a Rákospalotai Javítóintézet és Speciális Gyermekegthonban

November vége van, rövidesen befejeződik a „Képtelen képeslapok” című pályázat, de nem ér véget. A következő oldalakon megpróbálom ezt az első olvasásra ellentmondásos állítást megmagyarázni.

A program megvalósítása 2014 februárjában kezdődött, egy megbeszéléssel, ahol a FICE Gyermekegthonok Nemzetközi Szövetsége Magyarországi Egyesülete, mint pályázó szervezet és a négy javítóintézet képviselői, mint megvalósítók voltak jelen. A pályázati program ismertetése és a feladatok elosztása után, az intézményekkel szorosan együttműködve kezdtek el a munkát.

A program megvalósítása:

Első lépésként a nevelőtestülettel ismertettük a programot, és kértük kapcsolódjanak be a megvalósításba feladatok vállalásával, és támogatásukkal segítsék a téma feldolgozását.

A pályázati program középpontjában a Holokauszt 70. évfordulójához kapcsolódó megemlékezés állt. A történelmi események, és a megélt sorsok az intézetünkben nevelkedő kamasz lányok többségének ismeretlenek voltak. A cigány holokausztról az ő generációjukhoz már nem jutottak el a család történetei. Ugyanakkor érzékenyek a kirekesztés, és az előítéletek megnyilvánulásaiival szemben, identitásuk, cigányságuk vállalása fontos része életüknek. Ezért határoztunk, úgy, hogy a program megvalósításába a lehető legszélesebb körben vonjuk be fiataljainkat.

Programnyitó rendezvényünkön az intézet valamennyi lakója részt vett. Ezen az alkalmon foglalkoztunk a holokauszt fogalmával, az események történelmi háttérével, a pályázathoz kapcsolódó programokkal és meghirdettük az induló szakköröket. A pályázati program megvalósításának nyolc hónapja alatt többször is tartottunk olyan fórumokat, ahol a fiatalok tudomást szerezhettek a szakkörök munkájáról, megtekinthették a találkozókön előadott produkciókat.

A **Haver Alapítvány interaktív foglalkozásán** valamennyi növendékünk megismerkedhetett a zsidó hagyományokkal, a valláshoz, kultúrához kapcsolódó tárgyakat láttak, beszélgettek, kérdezhettek. A foglalkozásokon munkatársaink is részt vehettek, ami számukra is érdekes és izgalmas volt. A nyílt, őszinte beszélgetéshez 10-15 fős csoportokat alakítottunk ki, így két nap, összesen négy csoportban folytak a beszélgetések. A foglalkozások hangulatát jól idézik az ott készült fényképek.

A szakkörvezetőkkel egyeztettük a foglalkozások tematikáját, ekkor egyértelműen kiderült, hogy a program által vállalt öt-öt foglalkozás nem lesz elegendő a téma feldolgozásához és az alkotások, produkciók elkészítéséhez. Ezért megbeszéltük, hogy a szakkörvezetők mind a három szakkör tematikáját tíz alkalomra készítik el és az egyes foglalkozások idejét is az alkotás aktuális szakaszához, igazítják.

A szakkörök közül a **rajzszakkör** kezdte meg munkáját legelőször. A szakkör vezetését Szédelyi István vállalta, aki több évtizedes szakmai gyakorlattal rendelkező kollégánk, szakkörein készült munkák számos alkalommal aratták már sikereket és díszítik intézetünk falait.

A szakköri csoportba jelentkeztek a javítóintézeti neveltek csoportjából, az előzetesen fogva tartottak csoportjából és a speciális gyermekotthonból is. A rajzszakkör nyitott csoportként működött, így a foglalkozásokra olyanok is csatlakozhattak, akik az első alkalommal nem jelentkeztek.

A csoport, az alkotó folyamat közben a holokauszt értelmezésével, az 1944-es deportálás témakörével is foglalkozott. A tematika egyes elemeinek feldolgozása során az előítéletek, a kirekesztés témája többször felmerült. Az ezekről szóló beszélgetéseken elhangzó őszinte, személyes élmények segítették a történelmi események átélését, érzékenyítették a szakkör résztvevőit.

A pályázati program megvalósítása során célunk volt az is, hogy az egyes résztvevők kapcsolódjanak össze. A rajzszakkör tematikája épített a **Dohány utcai zsinagóga meglátogatására**, amely különleges élmény volt növendékeink számára. A látogatás lehetőséget teremtett a motívumgyűjtésre, a személyes beszámoló meghallgatása pedig motivációs erőt, témát adott a rajzok elkészítéséhez.

A zsinagógalátogatáson különösen az „Emlékezés fája” nyújtott lehetőséget továbbgondolásra. Szomorú fűzfára emlékeztető, de inkább mitikus fa ábrázolása, a lehajló ágakon szív alakú, névvel ellátott levelek – lett a közös tervező munka eredménye. A színek használatánál a kék-zöld cigány szín-szimbolika is megjelent. A szakköri foglalkozások lehetőséget adtak fiataljainknak, hogy foglalkozzanak cigány kultúrájukhoz való viszonyukkal, a kulturális értékek közvetítésével. Így a rajz szakkör tematikájában helyet kapott Szentandássy István alkotásainak megismerése, amit a karakteres cigány portrék megrajzolásához használtak. A szakköri foglalkozásokon a történelmi háttér megismerésén kívül fontos szerep jutott a drámaiság megjelenítésének, az ehhez használható eszközök (szín, forma, kompozíció) lehetséges választásának.

A résztvevő fiatalokat nagyon foglalkoztatta, motiválta, hogy munkájukat a társintézményekben élő fiatalok is megnézhetik, valamint az, hogy az intézmények által készített képekből nyíló vándorkiállítást értékelni fogják.

Intézetünkben 2014. szeptember 22-én nyitottuk meg a fiatalok alkotásaiból álló **vándorkiállítást**. Az esemény a Nemzeti Kulturális Örökség Napjához kapcsolódott, így a megnyitón nem csak az intézet valamennyi növendéke, munkatársaink, meghívottjaink, hanem az érdeklődő látogatók is részt vehettek. A két napos rendezvényen közel 80-an látogattak el intézetünkbe, és a kiállítás megtekintésével képet alkothattak fiataljaink tehetségéről.

A **művészeti szakkör** munkájának legizgalmasabb része az volt, hogy a lányok olyan személyes beszámolót hallhattak a holokauszt cigány vonatkozásáról, ami eddig az intézetben dolgozó kollégák számára sem volt tudott. Az emlékműsor összeállításakor meghívtuk Váradi Zitát, aki régi ismerőse és vendége szakkörvezetőként intézetünknek, hogy segítsen a téma feldolgozásában. Zita feladata volt az autentikus roma hagyományok kifejezésre juttatása a műsorban. A téma nehézsége miatt, annak komolyságát, komorságát sok beszélgetéssel igyekeztünk a gyerekek számára befogadhatóvá tenni. Zita nagy meglepetésünkre elmesélte, családjuk érintettségét. A gyerekek számára érthetővé és átélhetővé tudott tenni egy addig

megfoghatatlan messzeségben lévő történet. A műsor megrendítő erejét a Zita által betanított holokausztról szóló dal jelentette. A dal ereje, hatása a hallgatókra minden alkalommal megrendítő. A művészeti találkozón bemutatott műsort növendékeink is megnézték, és a dal elhangzott a szeptember 22-ei kiállítás megnyitón is. Ezzel is bizonyítva, hogy a pályázati program megvalósítása során arra törekedtünk, hogy az egyes elemek ne külön-külön, hanem közösen együtt hassanak a hallgatókra, résztvevőkre és a megvalósítókra.

A művészeti szakkör résztvevői nagy izgalommal várták a debreceni találkozót. A társintézményekkel közös programok a gyerekeknek és a velük foglalkozóknak is jó alkalmat teremtenek az ismerkedésre, kapcsolatok építésére, bepillantásra egymás életébe. Lányaink fellépése a Budapesti Javítóintézet filmje után következett, megemlékezésük személyes visszaemlékezésekre épített. Az olvasószínházi technika segítette őket zavaruk leküzdésében, ugyanakkor személyessé is tudta tenni az előadást. A cigány nyelven elhangzott dal kifejezte tiszteletüket a holokauszt áldozatai iránt és a dal fájdalmában meg tudtak jelenni érzéseik, együttérzésük. A debreceni és aszódi fiúk előadását érdeklődve nézték végig és a tikkasztó hőség ellenére, türelemmel hallgatták a megemlékezésen felszólalókat is.

A hivatalos program következő eseménye **a kiállításra készült munkák értékelése és az alkotók díjazása, köszöntése** volt. Lányainknak mindig nagy élmény, ha személyesen ismerik el teljesítményüket, részvételüket egy-egy programban. Nagyon örültek a névre szóló okleveleknek, és a személyesen nekik szóló ajándékoknak is. Sokszor egy-egy oklevélnek nagyobb értéke van számukra, mint egy tárgynak vagy édességnek. A kiállításon ők is megtekinthették a többi intézet növendékei által készített alkotásokat. Intézetünkben egy növendék kiemelt díjat kapott az általa készített festményért, a serleget, amit kapott a programról visszaérkezve közösen adtuk át neki, aminek nagyon örült és azóta is nagy becsben tartja munkájának elismerését.

A program következő részében a résztvevőknek lehetőségük nyílt a közvetlen beszélgetésekre, találkozni a fiatalokkal, egy kellemes ebéd közben. A jó hangulatú találkozóról, a jól sikerült szereplés jóleső érzésével, élményekkel tele érkeztünk haza.

A program megvalósításának következő szakasza ősszel kezdődött, az **irodalmi szakkörrel**. A programot szokás szerint minden növendékünk számára meghirdettük. A résztvevők kialakuló köre az intézet több csoportjából állt össze. A tematikát az irodalmi szakkör esetében is 10 alkalomra készítette el az ilyen jellegű szakkörök vezetésében már gyakorlatot szerzett kollégánk. Radnóti Miklós életútjának, költészetének feldolgozását

történelmi kitekintéssel kezdték, a lányok a program előző elemeiből már rendelkeztek ismeretekkel, így könnyebben haladtak ezzel a résszel. A történelmi háttér ismertetése után a XX. század elejének irodalmi életével, költészetével foglalkoztak. Ezeken az alkalmakon jól tudták hasznosítani az irodalom órán tanultakat. Radnóti életét képekkel, korabeli újságok írásával idézték fel, a tragédiákkal terhelt életút mélyen megérintette a szakkör résztvevőit. A bevezető szakasz után a lányoknak verset kellett választaniuk. Az ezzel foglalkozó szakkörök a lányokat érzéseik megfogalmazására, gondolataik kifejezésére ösztönözték. A versválogatás izgalmas beszélgetéssé alakult. A beszélgetések egyik témája volt, hogy Radnóti abban a városban élt, ahol most ők is. Közös határozták el, hogy megemlékezésünket kiviszik az intézet falain kívülre is. Így sok helyszín közül végül is a Nagymező utcai Radnóti Miklós Színház előtt álló szobrot választották a költőről való megemlékezésünk helyszínéül. A **kisfilm** forgatókönyvének elkészítése és a forgatás talán a legemlékezetesebb pillanatai voltak a szakköri munkának. Fiataljaink gondolatai, közös alkotó tevékenységük tudott megjelenni. A járókelők között forgatott film izgalmas kaland is volt a napjaikat az intézet falai között élő lányoknak.

A kisfilm elkészítése után a műsor összeállítása, a próbák és a többiek számára is nyilvános főpróba következett. A színpadi megjelenés, a versek sorrendjének összeállítása és a filmmel való összhang megteremtése mindvégig a szakkörvezető és a lányok közös munkája volt. Az **Aszódi Radnóti Miklós Emlénap** bensőséges, igazi érzelmeket megmozgató emlékezés volt. A program kiváló szervezése, a házigazdák vendégszeretete, a vándorkiállítás képei, a terem hangulata mind hozzájárultak, hogy jól érezzük magunkat és méltóképpen emlékezzünk a költőre.

A program összegzése

Program megnevezése	Résztvevők száma
Interaktív foglalkozás	48 fő fiatal 7 fő munkatárs
Rajz szakkör	8 fő
Művészeti szakkör	7 fő
Irodalmi szakkör	10 fő
Látogatás a Dohány utcai Zsinagógában	10 fő fiatal 4 fő kísérő
Művészeti találkozó Debrecenben	5 fő 4 fő kísérő
Radnóti Emlénap Aszódon	4 fő 4 fő kísérő

Rajzsakkörön készült munkák

Szakkörvezető: Szédelyi István

Mű címe	Szerzője
Emlékezés fája	Szabó Melinda
Deportálás	Orsós Henrietta
Holokauszt Áldozatai	Jónás Klára
Lágerek világa	Erdei Petra
Lágerek világa	Újszászi Sára
Múlt és Jelen	Újszászi Sára
Múlt és jelen	Kalocsai Kinga
Holokauszt Áldozatai	Szabó Melinda
Deportálás	Horváth Dóra
Lágerek világa	Kalocsai Kinga

Művészeti találkozón résztvevők:

A műsort betanította: Mádi Bernadett, Váradi Zita, Mózes Sándor, Tóbiás István.

Szereplők: Orsós Henrietta, Drága Nikolett, Vadász Irén, Horváth Bianka, Benedek Lívía

Kovács Márton-Mohácsi - János-Mohácsi István: Csak egy szög és Teleki Erika Roma holokausztról szóló írásait dolgozták fel a résztvevők. Az előadáson felolvasó színházi technikával elevenítik fel a múlthoz, a jelenhez kapcsolódó gondolatokat a szereplők.

Az előadás a rajzsakköri munkához is kapcsolódik, a színpadon két kiállított kép is látható lesz a múlt fájdalmait és a jelen reményeit megjelenítve.

Az Aszódi Radnóti Miklós Emléknapon résztvevők:

Radnóti Emlékére című kisfilmben szerepelt: Maczák Cintia, Bogdán Klaudia Eszter, Bíró Andrea, Fricska Diána, Horváth Bianka Cintia, Kardos Klaudia.

A filmhez kapcsolódó vers-összeállítást előadták: Maczák Cintia, Miszler Anita, Kardos Klaudia, Bogdán Klaudia Eszter.

A kisfilmet készítette: Ábel Endre, a műsort rendezte: Tolnay Julianna.

Az aszódi találkozóval lezárult a „Képtelen Képeslapok” című pályázat megvalósítása. A megvalósításba az intézet valamennyi munkatársa és lakója különböző mértékig vonódott be. A programokról a legszélesebb körben tájékoztattunk mindenkit, az elkészült alkotásokat, produkciókat, az egy-egy programról szóló beszámolókat, mindenki számára nyilvánossá

tettük. Eredeti terveinkhez képest azt mondhatjuk, hogy a program ugyan lezárult, de nem fejeződött be. A rajzsakkörökön készült alkotásoknak szívesen adna otthont az intézetünkben működő Gyermekvédelmi Múzeum, mivel fontos dolognak tartjuk, hogy a létrejött kiállítási anyag együtt maradjon. A Nemzeti Kulturális Örökség Napja alkalmából és más rendezvényeken nálunk járt szakemberek közül, többen jelezték, hogy egy későbbi időpontban szeretnék bemutatni a kiállítás anyagát munkahelyükön.

A rajzsakkörön több kép készült, mint amit a kiállításra elküldtünk, a résztvevők számára viszont a többi kép is fontos és a komor, nehéz téma ellenére fontosnak tartották, hogy elkészült alkotásuk lakókörnyezetüket díszítse.

Az aszódi találkozóról hazaérve a szereplő lányok első kérdése az volt, hogy „Juli néni, hétfőn lesz szakkör?”. Erre nem lehet nemmel válaszolni, természetesen folytatjuk a hétfőnkénti irodalmi szakköröket újabb és újabb témák, sorsok feldolgozásával.

A pályázat témájának feldolgozása, a holokauszt, a kirekesztés soha nem kapcsolódhat csak egy-egy nevezetes évfordulóhoz. Az elkészült alkotások, a film, az elkövetkezendő években alapjául szolgálhatnak tematikus beszélgetéseknek, megemlékezéseknek, személyes gondolatok, érzések kifejezéséhez. Köszönhetjük azt is ennek a pályázatnak, hogy egy nehezen megközelíthető témát érthetővé, beszédtemává tudtunk tenni az intézetben nevelkedő lányok számára.

Írásomnak a „Kinyílt ajtók – továbbélő gondolatok” címet adtak. Remélem sikerült bizonyítani, hogy a „Képtelen Képeslapok” pályázat fiataljaink, a velük foglalkozók számára egyaránt kinyitotta a téma feldolgozásához szükséges ajtókat és tudott olyan többletértéket előállítani, létrehozni, amelyek abban segítenek, hogy ezek az ajtók nyitva maradjanak, a megszületett gondolatok tovább éljenek.

Budapest, 2014. november 28.

Kövári-Gonosz Katalin

Fényképalbum

A művészeti szakkör résztvevői

A rajzszakkör alkotásai

További alkotások, amelyek a csoportokban kaptak helyet

Az Emlékezés fája c. alkotás jelképe lett a kiállításnak és megjelent a művészeti szakkör produkciójában is.

A különdíjért járó serleg mai is a növendék asztalán áll.